

Ändring i riksbankslagen (förslag 2000/01:RB3)

Sammanfattning

Enligt lagen om Sveriges riksbank skall antalet ledamöter i Riksbankens direktion uppgå till sex personer. Fullmäktige i Riksbanken föreslår (förs. 2000/01:RB3) att riksbankslagen ändras så att antalet ledamöter i Riksbankens direktion skall vara högst sex, men lägst tre. Fyra motioner har avlämnats med anledning av fullmäktiges förslag.

Utskottet avstyrker förslaget från fullmäktige i Riksbanken med motiveringen att Riksbankens nya organisation än så länge bara varit i kraft i knappt två år och att det inte finns några starka skäl att ändra riksbankslagen vad gäller antalet ledamöter i direktionen. Utskottet tillstyrker därmed förslag som framförs i tre motioner. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

I betänkandet finns två särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Utskottets överväganden	5
Ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank	5
Särskilda yttranden.....	7
1. Ändring i riksbankslagen (s).....	7
2. Ändring i riksbankslagen (v, mp)	7
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	8
Förslag från fullmäktige i Riksbanken.....	8
Följdmotioner	8
<i>Bilaga 2</i>	
Fullmäktiges lagförslag	9
Förslag till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Med hänvisning till de motiveringar som framförs under Utskottets överväganden föreslår utskottet att riksdagen fattar följande beslut:

Ändring i lagen om Sveriges riksbank

Riksdagen avslår förslag 2000/01:RB3 Fullmäktiges i Riksbanken förslag till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank och motionerna 2000/01:Fi1 yrkandena 2 och 3 och 2000/01:Fi4. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:Fi1 yrkande 1, 2000/01:Fi2 och 2000/01:Fi3.

Stockholm den 30 november 2000

På finansutskottets vägnar

Jan Bergqvist

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jan Bergqvist (s), Mats Odell (kd), Gunnar Hökmark (m), Bengt Silfverstrand (s), Lisbet Calner (s), Johan Lönnroth (v), Lennart Hedquist (m), Sonia Karlsson (s), Fredrik Reinfeldt (m), Kjell Nordström (s), Siv Holma (v), Per Landgren (kd), Anna Åkerhielm (m), Yvonne Ruwaida (mp), Lena Ek (c), Tommy Waidelich (s) och Bo Könberg (fp).

Redogörelse för ärendet

I fullmäktiges i Riksbanken förslag (2000/01:RB3) om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank föreslår fullmäktige att lagen ändras så att antalet ledamöter i direktionen fastställs till högst sex, men lägst tre. Fullmäktiges förslag redovisas i *bilaga 1* och *bilaga 2*.

Fyra motioner har väckts med anledning av fullmäktiges förslag. Förslagen i motionerna redovisas i *bilaga 1*.

Utskottets överväganden

Ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank

Utskottets förslag i korthet

Riksbankens nya organisation har ännu inte varit i kraft i fullt två år. Enligt utskottets mening finns det för närvarande inte några starka skäl att ändra riksbankslagen vad gäller antalet ledamöter i direktionen. Utskottet avstyrker förslaget från fullmäktige i Riksbanken och tillstyrker därmed motsvarande motionsförslag.

Fullmäktiges i Riksbanken förslag

Det är nu knappt två år sedan den nya lagen om Sveriges riksbank (1988:1935) trädde i kraft. Under denna period har Riksbankens nya ställning vunnit förtroende i samhället samtidigt som Riksbankens organisation kraftigt förändrats. Antalet avdelningar inom banken har minskat från sexton till elva, genom att kontorsrörelsen bolagiserats och olika avdelningar slagits samman. Samtidigt har antalet anställda under de senaste två åren minskat med omkring 300 personer, från ca 750 personer till ca 450 personer.

I riksbankslagen (1 kap. 4 §) föreskrivs att Riksbankens ledning, den s.k. direktionen, skall bestå av sex ledamöter som utses för en tid av sex år. Det faktum att den nya lagen är väl förankrad i samhället och att Riksbankens organisation krymt innebär enligt riksbanksfullmäktige att det nu finns anledning att göra en översyn av frågan om hur stor riksbanksdirektionen bör vara. Fullmäktige avser därför att utreda om direktionen även framöver skall bestå av sex ledamöter eller om en mindre ledning för Riksbanken är mer lämplig. Förslag skall lämnas till riksdagen i god tid före höstriktsdagen 2001.

För att redan nu ge utrymme för färre ledamöter i riksbanksdirektionen föreslår fullmäktige att riksbankslagen ändras så att antalet ledamöter fastställs till högst sex, men lägst tre. Ändringen bör enligt fullmäktige träda i kraft den 1 januari 2001.

Motionerna

I *motion Fi1* av Marie Granlund (s) anförs att fullmäktiges förslag till lagändring bör avvisas (yrkande 1). I stället bör riksdagen redan nu ta beslut om att minska direktionen till fem ledamöter i stället för sex, bl.a. med hänsyn till att Riksbankens organisation har minskat. Antalet ledamöter bör dock inte vara färre än fem eftersom det begränsar möjligheterna till en allsidigt sammansatt direktion (yrkande 2). Som en konsekvens av förändringen bör även mandatperioden för direktionsledamöterna begränsas från 6 år till 5 år. Mandatperioderna för de nuvarande ledamöterna bör dock ej påverkas av förändringen (yrkande 3).

I *motion Fi2* av Karin Pilsäter m.fl. (fp) anføres att eftersom fullmäktige redan inom ett år tänker komma tillbaka till riksdagen med en mer långsiktig bedömning av hur stor direktionen bör vara finns det ingen anledning att nu ändra riksbankslagen. Både svenska och internationella erfarenheter visar på vikten av stabilitet och trovärdighet i bedrivandet av penningpolitik och i utformningen av dess institutioner. Därför är det av största vikt att oklarheter inte uppstår. Fullmäktiges förslag kan ge upphov till misstankar om att fullmäktige vill ha en valfrihet i fråga om antalet ledamöter i direktionen för att kunna påverka utformningen av penningpolitiken.

I *motion Fi3* av Lena Ek m.fl. (c) anføres att mot bakgrund av att fullmäktige avser att återkomma med en mer långsiktig bedömning av storleken på direktionen finns det ingen anledning att nu ändra i riksbankslagen.

I *motion Fi4* av Gunnar Hökmark m.fl. (m) anføres att den nya riksbankslagen varit framgångsrik. Den självständiga Riksbanken har erhållit ett starkt och brett förtroende, vilket varit en förutsättning för den framgångsrika penningpolitiken. Inte minst har öppenheten, förutsägbarheten och kontinuiteten i Riksbankens politik varit viktiga ingredienser i detta starka och breda förtroende. Fullmäktige bör ges möjlighet att utreda direktionens storlek, men förutsägbarheten och kontinuiteten måste bevaras. Antalet ledamöter i direktionen bör av detta skäl fastställas i riksbankslagen. Därför bör den av riksbanksfullmäktige föreslagna ändringen av riksbankslagen begränsas till att endast gälla under en period av ett år. Fullmäktige bör således under nästa år återkomma till riksdagen med ett nytt förslag till riksbankslag där antalet medlemmar som skall ingå i Riksbankens direktion står angivet.

Utskottets ställningstagande

Riksbankens nya organisation har ännu inte varit i kraft i fullt två år. Enligt utskottets mening finns det för närvarande inte några starka skäl att ändra riksbankslagen vad gäller antalet ledamöter i direktionen. Utskottet avstyrker förslaget från fullmäktige i Riksbanken och motionerna Fi (s) yrkandena 2 och 3 samt Fi4 (m). Utskottet tillstyrker således motionerna Fi1 (s) yrkande 1, Fi2 (fp) och Fi3 (c).

Särskilda yttranden

1. Ändring i riksbankslagen (s)

av Jan Bergqvist, Bengt Silfverstrand, Lisbet Calner, Sonia Karlsson, Kjell Nordström och Tommy Waidelich (alla s):

Vi socialdemokrater motsätter oss att direktionen blir alltför liten, eftersom det skulle kunna göra det svårare att ge direktionen den allsidiga sammansättning som är önskvärd. Vi kan dock tänka oss en direktion som består av fem ledamöter och att man samtidigt anpassar mandatperioden till fem år så att man på längre sikt behåller den nuvarande ordningen med att en direktionsmedlem utses varje år.

2. Ändring i riksbankslagen (v, mp)

av Johan Lönnroth (v), Siv Holma (v) och Yvonne Ruwaida (mp):

Vänsterpartiet har i motion Fi213 lagt fram förslag om att Riksbankens ställning och ledningsorganisation skall återställas till vad som gällde före den 1 januari 1999.

Från detta årsskifte kom arbetet att ledas av en direktion om sex ledamöter – riksbankschefen jämte fem vice riksbankschefer. Den inför riksdagen direkt ansvariga instansen, riksbanksfullmäktige, kom att få sin roll begränsad till att bli valberedande, kontrollerande och beslutande bara i frågor av begränsad räckvidd. Riksbanksfullmäktige fattar inga beslut som har med penning- eller räntepolitik att göra. Innebörden av förändringen var att undandra ett av politikens sakområden från demokratin. En politiskt vald och politiskt avsättbar instans ersätts med ett kollegium av höga tjänstemän.

I väntan på att ändringar kan genomföras som återställer den tidigare ordningen talar besparingsskäl för en mindre direktion. Vi ser också gärna kortare tillsättningsperioder för direktörerna samt mer att säga till om för fullmäktige på bekostnad av direktionen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Förslag från fullmäktige i Riksbanken

I förslag 2000/01:RB3 föreslår fullmäktige i Riksbanken att riksdagen antar fullmäktiges förslag till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges Riksbank.

Följdmotioner

I detta sammanhang behandlar utskottet nedan uppräknade motioner i vilka föreslås att riksdagen fattar följande beslut.

2000/01:Fi1 av Marie Granlund (s):

1. Riksdagen beslutar avslå fullmäktiges i Riksbanken förslag till ändring i lagen om Sveriges riksbank.
2. Riksdagen beslutar ändra antalet ledamöter i Riksbankens direktion från sex till fem.
3. Riksdagen beslutar ändra mandatperioden till fem år för dem som väljs till direktionen när mandatperioden löper ut för de nuvarande direktionsledamöterna.

2000/01:Fi2 av Karin Pilsäter m.fl. (fp)

Riksdagen avslår fullmäktiges i Riksbanken förslag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank.

2000/01:Fi3 av Lena Ek m.fl. (c)

Riksdagen avslår förslag 2000/01:RB3 Fullmäktiges i Riksbanken förslag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank.

2000/01:Fi4 av Gunnar Hökmark m.fl. (m)

Riksdagen beslutar om att riksbanksfullmäktiges föreslagna ändring av lagen om Sveriges riksbank begränsas till en tidsperiod om ett år.

BILAGA 2

Fullmäktiges lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1988:1385) om
Sveriges riksbank